

arget over, at der skulde ansættes en Sparekassensinspektør, og tænk paa, hvad vi nu vedtage! Det var altsaa Regeringens Stilling, men overfor den stod som sagt Folketinget med sin stærke Mistillid til Embedsstanden, der fik sit ejendommelige Udtryk f. Eks. gennem daværende Folketingsmand, nu afdøde Overretsprokurator Alberti, der var Ordfører for Modstanden. Han erklærede, at han i Bondestandens Sparekasse havde indført en Frihed med Hensyn til Diskussion og Forhandling om Regnskaberne paa Generalforsamlingen, der havde vist sig at være fuldt ud betryggende. Han var derfor en Modstander af en Centralkontrol. Han protesterede samtidig mod Sparekasselovens § 12, der lægger et meget stærkt Ansvar paa Bestyrelse og Revision. Han protesterede mod den Fortræd, Minister Skeel vilde gøre Bestyrelserne ved at sætte Bøder, ja endog saa Fængsel for dem. Han siger: Hvem skal passe Sparekassen, naar Bestyrelsen er i Fængsel? Der var ligefrem noget vist forudanende i disse Ord. Samtidig agiterer han imod det ved at sige: Ja, det gør man overfor Sparekassebestyrelser, men hvor god og lemfældig er man ikke mod Embedsmænd! Han udtaler: Vi skulle være værdsomme med at lade danske Dommere arrestere Sparekassebestyrere! Ja, det var Albertis Tanke. Daværende Folketingsmand, Godsejer Jacob Scavenius kom med en ganske fin Ripost til Alberti, idet han erklærede, at efter hans (Scavenius') Mening syntes Alberti at have forlangt Hellighed og Ukrænkelighed for Sparekassebestyrere. Et andet Medlem, som ogsaa havde Mistillid til Embedsstanden, men Tillid til Selvstyrets Fortræffelighed, vistnok daværende Folketingsmand Hastrup, erklærer, at han nok vil gaa med til at ansætte en Inspektør, men Inspektøren skal ikke have Lov til at komme i de Sparekasser, hvor der er Selvstyre. Efter hans Mening skulde Inspektøren altsaa heller ikke have haft Lov til at komme i Bondestandens Sparekasse. Endelig var der Hørup, som heller ikke, navnlig ikke ved 1ste Behandling, var glad ved Embedsstanden. Afdøde Statsrevisor Hørup havde jo den Gang en vis Uvillie imod den nationalliberale Embedsstand, en Uvillie, som maaske i mange Henseender har været bestemmende for hele hans Stilling ogsaa til andre Ting. Han hævder derimod Kontrolprincippet og siger, med en maaske lidet smagfuld Vending, at det demokratiske Princip kræver gennemført Mistænksomhed. Herimod

hævder Højres Ordfører, Prof. Scharling, Sparekassernes filantropiske Karakter. Han kræver, at Bestyrelsen skal have Ansvar, og paaviser, at man ikke kan se noget af Regnskabsafgørelserne, at de ere forvirrende og ikke ere udtømmende. Der er særlig en Ting, han ikke holder af ved Sparekasser, og heller ikke ved Banker, det er den frygtelige Konto, som de Herrer kende, den, der hedder Diverse Kreditorer og Diverse Debitorer, under hvilken der kan skjule sig alt muligt. Jeg ved ikke, hvad denne Taler maa have tænkt, hvis han havde vidst, at en senere Minister vilde akkviescere ved, at man slet ikke opførte Aktiver og Passiver; det maa dog være endnu værre. Men, som sagt, Debatten drejede sig om Selvstyret. Selvstyrets Venner troede, at Forslaget var et Snigløb fra Højres Side, de troede, at Minister Skeels Optræden var et Forsøg fra Højres Side paa at komme Sparekasserne til Livs til Fordel for Bankerne. Det kom frem Gang paa Gang fra Albertis Side, at det var Sparekasserne, man vilde til Livs, og der kom en Mængde Hib til Landmandsbanken og Bankerne i det hele. Men der var en Ting, de Herrer den Gang glemte, det var, at den demokratiske Mistænksomhed, den, som Hørup stadig appellerede til, har faaet sit Sidestykke i noget andet, nemlig en demokratisk Godtroenhed og en undertiden herskende Mangel paa Evne til at kontrolere. Det maa tilmed erindres, at selv kyndige Folk, naar der ikke er Tid til at sætte sig meget nøje ind i et Regnskab, som der f. Eks. ikke er paa en Generalforsamling, have meget besværligt ved virkelig at se noget ud af et Regnskab.

Det er Forhistorien. Vender jeg mig til selve det foreliggende, Katastrofen i Bondestandens Sparekasse, maa jeg sige — og jeg kan sige det paa manges Vegne, jeg tror, at der er mange fornuftige og rettænkende Mennesker, der ville underskrive omtrent dette — at vi have meget stor Sympati for dem, som have lidt Tab i denne Sparekasse, at vi ville gøre vort til, at dette Tab ikke bliver større, end det faktisk behøver at være, og at vi ville hjælpe dem dertil; men denne Hjælp maa ikke skabe et Præcedens, som vi ikke kunne følge i lignende Tilfælde, og Princippet: sund Styrelse og Ansvar, maa ikke ofres. Det er en Grænse, jeg mener, man maa sætte for Hjælpen. Indenfor denne Grænse ville De i alt Fald finde mig, og jeg haaber ogsaa alle mine ærede Meningsfæller. Men mere har De heller ikke Lov